

УДК 94(477.86) : 069 : 39

© Володимир ФЕДОРАК
(Івано-Франківськ)

**МУЗЕЇ ЕТНОГРАФІЧНОГО
І МИСТЕЦЬКОГО ПРОФІЛЮ ГАЛИЦЬКОЇ
ГУЦУЛЬЩИНИ В ЕТНОТУРИСТИЧНІЙ
СФЕРІ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

У статті охарактеризована діяльність музеїв етнографічного і мистецького профілю Галицької Гуцульщини, їх внесок у розвиток етнотуристичної сфери Івано-Франківської області. Вказується, що у музейних закладах цього історико-етнографічного регіону яскраво представлені автентичний колорит життя та побуту місцевих мешканців. Низка музейних установ Галицької Гуцульщини надає якісні пізнавальні туристичні послуги, оскільки у них законсервовані звичай господарських промислів та ремесел і повсякденних обрядово-ритуальних дій.

Ключові слова: музей, етнотуризм, Галицька Гуцульщина, експозиція, виставка.

Volodymyr FEDORAK
(Ivano-Frankivsk)

**ETHNOGRAPHIC AND ARTISTIC
MUSEUMS OF THE GALICIAN
GUTSULSHCHYNA IN ETHNO-TOURISM
SPHERE: STATE AND PROSPECTS
OF THE DEVELOPMENT**

The activity of ethnographic and artistic museums of the Galician Hutsulshchyna, their contribution to the development of the ethno-tourism sphere of Ivano-Frankivsk oblast are described in the article. The development of museology in the Precarpathian region in the context of ethno-tourism activity is regulated by the regional comprehensive program «Culture of Ivano-Frankivsk region». Priority directions in museum work are: preservation of historical monuments of the region; the latest information technologies introduction into the activity of museums; enlargement of the material, technical and restoration bases; promotion of the international cooperation of museums; realization of repair and restoration work; provision of scientific acquisition of museum funds; activization of publishing activity: albums, catalogs, booklets, guides, scientific collections; usage of new information technologies in accounting and cataloging.

The Hutsul topicality is leading in the museology of the Precarpathian region. The network of museums on the territory of the Galician Hutsulshchyna is the most

important for ethno-tourism in Ivano-Frankivsk region. In most cases, they are included in the tour operator's activity and constitute logical chains of tourist excursions and routes and are centers for providing services in the region. There are over thirty state and public museums that attract visitors in this region. Employees of these establishments carry out excursions providing ethnographic information about the region.

The focus is on the characteristics of work of the most famous museums in the Galician Hutsulshchyna. Particularly noticeable is the activity of the National Museum of Folk Art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after Yo. Kobrynsky in Kolomyia, which is the only Ukrainian institution of this type, listed in the Royal Encyclopedia of Great Britain as a museum of world masterpieces.

The author states that the authentic color of life of local inhabitants is brightly represented in the museum institutions of this historical and ethnographic region. A number of museums of the Galician Hutsulshchyna provide high-quality cognitive tourism services, because they have preserved customs and traditions of crafts and handicrafts and everyday ritual activity.

Key words: museum, ethno-tourism, Galician Hutsulshchyna, exposition, exhibition.

Важливу роль у розвитку етнотуризму на Івано-Франківщині відіграють музеї. Їх відвідування значно доповнює уявлення про духовну та матеріальну культуру представників етнографічних груп і мешканців історико-етнографічних регіонів (районів) Івано-Франківської області. Музеї мають свої експозиції, пропонують туристам їх огляд, самостійно проводять екскурсії, виставки, публікують матеріали про окремі аспекти музейницької роботи. Діяльність музейних установ регулюється законом «Про музеї та музейну справу»¹.

Загалом усі музейні установи в Івано-Франківській області за напрямками діяльності можна поділити на 13 категорій. З-поміж них функціонують архітектурні, історико-краєзнавчі, краєзнавчі, літературні, літературно-етнографічні, літературно-краєзнавчі, літературно-меморіальні, науково-технічні, природознавчі, художні, художньо-краєзнавчі та художньо-меморіальні музейні установи².

Розвиток музейної справи на Прикарпатті в контексті етнотуристичної діяльності регулюється обласними комплексними програмами «Культура Івано-Франківщини». Зокрема, при-

оритетними напрямками музеїв Івано-Франківщини є: збереження історичних пам'яток області; впровадження в діяльність музеїв новітніх інформаційних технологій; зміцнення матеріально-технічної та реставраційної бази; розширення міжнародного співробітництва музеїв; здійснення ремонтно-реставраційних робіт; забезпечення наукового комплектування музейних фондів; активізація видавничої діяльності: альбомів, каталогів, буклетів, путівників, наукових збірок; ведення нових інформаційних технологій, обліку та каталогізації³.

Упродовж 1999–2014 рр. кількість музейних установ комунальної і приватної форми власності в Івано-Франківській області збільшилася майже в два рази. Якщо в 1999 р. діяло 12 музеїв, то в 2014 р. їх налічувалось вже 23, у яких у свою чергу було ще 15 філій. У фондосховищах музеїв збільшилася чисельність одиниць зберігання експонатів. Якщо на 1999 р. зберігалось 166 016 одиниць, то у 2014 р. – 238 172 одиниці, таким чином збільшення фондів склало 30,3 %⁴. За період 1992–2014 рр. в музейних закладах області різко збільшилася кількість відвідувачів їх колекцій, про що свідчить збільшення проведених екскурсій у музеях обласного (районного) підпорядкування: у 2002 р. організовано 5 101, 2006 р. – 7 234, 2010 р. – 7 828, 2014 р. – 8 179 екскурсій⁵.

Станом на початок 2015 р. на Івано-Франківщині нараховується понад 120 музеїв державної або приватної форми власності⁶. Проте, згідно із звітами місцевих відділів культури, кількість музеїв в адміністративних районах області значно різниться від загальної кількості відповідних установ. Причина цього криється у тому, що більшість музейних установ приватної форми власності не співпрацюють з місцевими органами влади. Так, для прикладу у Надвірнянському районі Івано-Франківської області на початок 2015 р. діяло вісім музеїв, один з них був споруджений за роки незалежності. За 1991–2014 рр. у районі було відремонтовано п'ять музеїв⁷. У Городенківському районі Івано-Франківської області сьогодні функціонує 12 музеїв⁸. На Галицькій Гуцульщині згідно з даними відділів культури районних державних адміністрацій кількість музейних установ, які функціонують, значно применшена. На наш погляд, причиною цього є небажання власників облікувати музейні заклади в державних органах влади. Так, у Верховинському районі Івано-Франківської області за даними місцевої влади діють музей

Гуцульського театру Гната Хоткевича в с. Красноїлля та народний історико-краєзнавчий музей «Гуцульщина» в с. Яблуниця⁹. Про інші музеї не згадано. Проте лише у с. Криворівня та смт Верховина діють по 10 музеїв краєзнавчо-етнографічного змісту.

Відзначимо, що провідною у музейній справі на Прикарпатті є гуцульська тематика. Найвагоміше значення для етнотуризму в Івано-Франківській області має мережа музеїв на території Галицької Гуцульщини. У більшості випадків вони включені в туроператорську діяльність і складають логічні ланцюги туристичних екскурсій та маршрутів та є осередками надання послуг в регіоні¹⁰. Тут функціонує більше тридцяти державних і громадських музеїв, які приймають відвідувачів. Співробітники вказаних закладів проводять екскурсії, чільне місце в яких посідають етнографічні відомості про край.

У Верховинському районі Івано-Франківської області функціонує 11 музеїв: регіональний музей Гуцульщина, музей «Хата-гражда» гуцульської господарки¹¹, хата-музей кінофільму «Тіні забутих предків»¹² та приватний музей Музичних гуцульських інструментів Романа Кумлика в смт Верховина¹³, музеї І. Франка¹⁴ та М. Грушевського в с. Криворівня¹⁵, музей гуцульського театру ім. Гната Хоткевича в с. Красноїлля¹⁶, музей села «Криворівня»¹⁷.

За відомостями районних властей у м. Коломиї Івано-Франківської області діє дві державні музейні установи: Національний музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Й. Кобринського та Музей писанкового розпису «Писанка». Міська влада зазначала, що у Коломиї діє 8 музеїв, з них 6 на громадських засадах.

Однією із найбільших музейних установ на Івано-Франківщині є Національний музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Й. Кобринського у м. Коломиї, який заснований у 1935 р.¹⁸. Його колекція налічує понад 22 тис. експонатів. Заклад спеціалізується на етнографічних експозиціях¹⁹.

Особливо цікаві зразки різьби на дереві, якими прикрашали житлові і культові споруди, меблі, сільськогосподарські знаряддя, предмети побуту, музичні інструменти тощо. Широко демонструються художні вироби з металу та рогу, виготовлені в різні часи майстрами Буковинської, Галицької і Закарпатської Гуцульщини технікою гравірування, інкрустації, гарячого та

холодного кування, плетіння. У музеї представлені художні вироби зі шкіри: кептарі, кожухи, чоловічі торбини, пояси-череси, святкові пояси та постолі. Народний одяг поєднує в собі мистецтво ткацтва, вишивки, обробки шкіри і плетіння. Художні керамічні вироби ілюструють розвиток гончарства на Покутті та Гуцульщині. Чільне місце в експозиції посідають писанки. Надзвичайно своєрідними є гуцульські сирні іграшки-обереги. Прикрашають експозицію твори народного живопису – розпис на склі та дерев'яні ікони. Серед експонатів – високохудожні твори династії Шкрібляків, В. Девдюка, Корпанюків, Корбових, О. Бахматюка, П. Кошака, Г. Василянчук, М. Медвідчука, І. Семенка, П. Харінчука, Г. Герасимович, Ільків, Г. Вінтоняк, І. Антонюка, В. Гуза, М. Тимкова, Волощуків, В. Кабина, П. Цвілик, П. Намайка, Кіхневичів і багатьох інших²⁰.

Тут працюють програми, спрямовані на відродження автентичної культури краю. Застосовуються різні форми роботи: уроки народознавства, інтерактивні заняття, майстер-класи, лекції за участю народних майстрів, творчих колективів, відомих народних музикантів та виконавців етноспівів. На базі музею періодично проводяться семінари, виставки митців, виставки-продажі творів декоративно-прикладного мистецтва і малярства, науково-мистецькі академії. Круглі столи та мистецькі пленери сприяють підтримці, поширенню та популяризації народного мистецтва і традиційної народної обрядовості населення Гуцульщини й Покуття²¹.

Музейними програмами передбачена також підготовка до традиційних календарних свят, до яких залучаються майстри і художники, священники та викладачі, а також учні й студенти, які разом із музейними працівниками готують відповідні науково-тематичні матеріали, на основі яких згодом відбуваються заходи найрізноманітнішого формату: вечорниці, гаївки, весілля, купальські вечори, обжинки, свято Миколая, коляда тощо. Відвідувачі музеїв отримують можливість ознайомитись не лише з експозицією та виставками творів народних митців, а й безпосередньо зустрітись з ними, спілкуватись і прилучитись до традиційного українського народного ремесла: ткацтва, гончарства, писанкарства, різьблення, бісероплетіння, лозо- та соломоплетіння²². Такі атракції, як показує практика, мають великий успіх у туристів. Тому не дивно, що відвідуваність Національного музею народного мистецтва Гуцульщини і Покуття

ім. Й. Кобринського є одним з найвищих в області. У 2001 р. музей за три місяці відвідало близько 40 тис. осіб. У результаті цього заклад отримав прибуток у сумі 10 тис. грн. Протягом 2009 р. музейну установу відвідало більше 150 тис. туристів з 57 країн світу²³. Зауважимо, що Національний музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Й. Кобринського – єдиний український заклад такого типу, що занесений до Королівської енциклопедії Великобританії як музей світових шедеврів²⁴.

Вагоме місце в етнотуристичній інфраструктурі області посідає музей писанкового розпису «Писанка» в м. Коломійі. Він був збудований у вересні 2000 р. Колекція призначена спеціально для збереження і експонування творів писанкового розпису – писанок. Саме тому архітектурна споруда закладу зроблена у формі найбільшого у світі писанкового яйця. Вона по суті стала туристичною візиткою міста і приваблює відвідувачів з усіх країн. Музей володіє колекцією понад 12 тис. писанок, представлених з переважної більшості областей України, а також з Пакистану, Шрі-Ланки, Білорусі, Польщі, Чехії, Швеції, США, Канади, Франції та Індії²⁵.

Помітними в системі етнотуризму на Гуцульщині є історичний музей Олекси Довбуша в смт Печеніжин Коломийського району (подібний історико-меморіальний музей Олекси Довбуша знаходиться в м. Івано-Франківську, заснований акад. Володимиром Грабовецьким (1927–2015), який є структурним підрозділом Івано-Франківського обласного краєзнавчого музею²⁶; музей народної творчості М. Струтинського в м. Косові, краєзнавчий музей в смт Кути Косівського району, музей «Українська старовина» в с. Космачі Косівського району, Музей екології і етнографії Карпатського краю в м. Яремче, музей «Українська старовина» в м. Яремче, музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини в м. Косові²⁷.

У Музеї екології і етнографії Карпатського краю в м. Яремче представлено народне мистецтво гуцулів XVII – XX ст. Колекцію музею становлять експонати, які представляють цінні та рідкісні твори народного мистецтва Гуцульщини. У виставковому залі відкрито нову експозицію, до складу якої ввійшли: колекції гобеленів народного художника України М. Біласа, верети, ліжники, які вражають своєрідною, неповторною побудовою композиції, гуцульські строї, предмети побуту регіону та колекція писанок. Цікавими для відвідувачів музею є ке-

рамічні вироби з майстерні Гільовських, яка функціонувала у місті наприкінці XIX – на початку XX ст., одяг гуцула і гуцулки 30-х рр. XX ст. з с. Микуличин Яремчанської міськради Івано-Франківської області²⁸.

Етнографічна спадщина гуцулів відображена в музеї народного мистецтва та побуту Гуцульщини в м. Косові, який відкритий у 1969 р. як відділ Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського. В його основу була закладена збірка творів народного мистецтва Є. Сагайдачного (1886–1961), відомого українського художника та мистецтвознавця²⁹.

Музей розташований в будинку, пам'ятці архітектури (XIX – XX ст.), який з самого початку належав єврейській громаді (т. зв. «рабинів мур»). Його вважають центром культурного надбання Гуцульщини. Колекція нараховує близько 5 тис. експонатів. У ній представлено збірки виробів з дерева, кераміки, шкіри та металу, гуцульського одягу і вишивки. Експозиція музею знайомить з народним декоративно-ужитковим мистецтвом XIX – XX ст. Привертають увагу речі господарсько-побутового призначення – черпаки, коновки, пасківники, кептарі та кожухи, тайстри, пояси-череси, свічники, глечики й миски, які відзначаються вишуканими формами, оригінальним декоруванням та глибоким символічним змістом.

Також в експозиції широко представлені керамічні вироби другої половини XIX ст. відомих майстрів О. Бахметюка, П. Баранюка, П. Кошака. Традиційна косівська кераміка середини XX ст. експонується творами П. Цвілик, А. Роциб'юк, М. Роциб'юк, Ю. Ілюка, Р. Ілюк, Н. Вербівської, В. Швеця та О. Швець, В. Джуранюк, Є. Зарицької, В. Стрипка. Велику художню цінність має колекція творів різьбярської родини села Яворова Косівського району Івано-Франківської області Ю. Шкрібляка, В. Шкрібляка, М. Шкрібляка. Всебічно представлена творчість відомих майстрів різьби по дереву, заслужених майстрів народної творчості членів Національної спілки художників України Ю. Корпанюка, В. Гуза, В. Кабина, І. Грималюка, О. Хованця, І. Кочержука та багато інших. У даному музеї проводяться тематичні екскурсії: народне мистецтво Гуцульщини XIX – XX ст. та Є. Сагайдачний (1886–1961) – відомий художник, колекціонер³⁰.

Важливими складовими етнотуристичного пізнання краю є музеї села, які здебільшого

функціонують за краєзнавчо-етнографічним профілем. Прикладом слугує музей села «Криворівня», який створений у 1965 р. в однойменному селі Верховинського району Івано-Франківської області. У його експозиції – висвітлення історії гуцульського села, а також життя та побуту жителів Гуцульщини³¹.

Доволі своєрідним є приватний музей Романа Кумлика у смт Верховина Івано-Франківської області, який міститься у його власному будинку і організований на початку 2000-х рр. Експозиційні матеріали музею становлять предмети побуту, давній гуцульський одяг, знаряддя праці, грошові знаки різних часів та багато іншого, що дає уявлення про життя гуцулів. Тут знаходиться одна із найповніших колекцій музичних інструментів: скрипки, цимбали, коза, дрімби, трембіти, роги. В колекції є і скрипки-довбанки, і прямокутна скрипка³².

Збереження етнічних традицій є пріоритетним у центрі народного мистецтва «Гуцульська гражда» в с. Яворів Косівського району Івано-Франківської області. Тут створено мистецько-туристичний комплекс, що включає в себе музей-гражду, готель, ресторан³³.

На території Яремчанської міської ради Івано-Франківської області діє чотири музеї з етнографічно-історичною експозицією. У 2000 р. в урочищі Товстий Діл у передмісті м. Яремче був відкритий Музей ім. митрополита А. Шептицького. За час існування музею проведено 85 екскурсій і 56 оглядів, відвідало 1 120 туристів³⁴.

У 2007 р. на Яремчанщині відкрито дві музейні установи: музей української старовини в м. Яремче та історико-краєзнавчий музей у смт Ворохта. Працівники першого згаданого музейного закладу за 2007–2015 рр. провели 142 екскурсії та 19 оглядів. У 2012 р. у с. Микуличині Яремчанської міськради був відкритий Музей-гражда³⁵.

Таким чином, музейні колекції на Івано-Франківщині становлять важливу ланку етнотуристичної галузі. Вони комплексно показують етнографічну своєрідність краю. Однак не всі вони є включеними в туристичні маршрути. Виключення становлять музейні заклади, які знаходяться на теренах Галицької Гуцульщини. Тут більшість музеїв мають етнографічно-краєзнавчу специфіку. У музейних закладах цього історико-етнографічного району яскраво представлений автентичний колорит життя та побуту місцевих мешканців. Низка музейних установ Галицької Гуцульщини надає якісні пізнавальні

туристичні послуги, оскільки у них законсервовані звичаї господарських промислів та ремесел і повсякденних обрядово-ритуальних дій.

¹ Закон України «Про музеї та музейну справу»: за станом на 28 лист. 2009 р. [Law Of Ukraine «On museums and museum activity»: November 28, 2009], in: «Верховна Рада України. Офіційне видання», Київ, Парлам. вид-во, 2010.

² Проект «Музейне коло Прикарпаття». Звіт. Дослідження проблем і перспектив розвитку музеїв в Івано-Франківській області та можливостей їх участі в реалізації проекту [The project «Museums of the Precarpathian region». The report. Study of the problems and prospects of development of museums in Ivano-Frankivsk region and possibility of their participation in the implementation of the project], програма МАТРА КАП Посольства Королівства Нідерландів в Україні; Регіональний туристично-інформаційний центр, Івано-Франківськ, 2008, с. 3; *Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв. Посібник* [Basics of museums, museum marketing and informational activity. Textbook], під редакцією В. Великочого, Н. Гасюк, Івано-Франківськ, Плай, 2005, с. 14–17.

³ Вісник. Офіційне видання Івано-Франківської обласної ради та Івано-Франківської обласної державної адміністрації [Bulletin. The official publication of Ivano-Frankivsk regional council and Ivano-Frankivsk regional state administration], 2006, жовтень, № 3 (80), с. 39.

⁴ Інформаційна довідка Управління культури, національностей та релігій Івано-Франківської обласної державної адміністрації на 2015 р. [Information provided by the department of culture, nationalities and religion of Ivano-Frankivsk regional state administration in 2015], режим доступу <http://if-cultura.if.ua/>

⁵ Інформаційна довідка Управління культури, національностей та релігій Івано-Франківської обласної державної адміністрації на 2015 р., режим доступу <http://if-cultura.if.ua/>

⁶ Проект «Музейне коло Прикарпаття». Звіт. Дослідження проблем і перспектив розвитку музеїв в Івано-Франківській області та можливостей їх участі в реалізації проекту, с. 3.

⁷ Поточний архів управління культури, національностей та релігій Івано-Франківської обласної державної адміністрації (ПАУКНР ІФОДА), ф. 2. Музейна справа в Івано-Франківській області, оп. 1, *спр. 12 Інформація головного управління статистики в Івано-Франківській області щодо діяльності музеїв Івано-Франківської області у 1992–2014 рр.* [с. 12 Information of the main Department of statistics in Ivano-Frankivsk region on the museum activity in Ivano-Frankivsk region in 1992–2014], арк. 1–2.

⁸ ПАУКНР ІФОДА, ф. 2, оп. 1, *спр. 12*, арк. 2.

⁹ ПАУКНР ІФОДА, ф. 2, оп. 1, *спр. 11 Статистичні звіти про діяльність музеїв Івано-Франківської області за 2012 р.* [Statistical reports on the museum activity in Ivano-Frankivsk region in 2012], арк. 6–7.

¹⁰ Івано-Франківська область. Туристичний довідник [Ivano-Frankivsk region. Tourist guide], б. м., б. р., с. 22–26.

¹¹ Путівник природного туризму. Східні Карпати [Travel guide of natural tourism. The Eastern Carpathians],

Карпатський національний природний парк, Яремче, 2014, с. 4.

¹² Я. Поп'юк, «Тіні...» оживають у Жаб'євському потоці [«The shadows...» come to life in Zhabye stream], in: «Верховинські вісті», 2014, 12 вересня, с. 1, 12.

¹³ *Гори Гуцульщини. Путівник, який об'єднає* [Mountains of Hutsulshchyna. The travel guide, which will unite], Краків, Центральний Осередок Гірського Туризму ПТТК, 2006, с. 173; М. Martyniak, *О Романіє Кумлюку – हुцулским музику* [About the gutsul musician Roman Kumlyk], in: «Płaj. Almanach Karpacki. Półrocznik Towarzystwa Karpackiego», 1999, Jesień, t. 19, s. 158–163.

¹⁴ Г. Луцюк, *Криворівню треба бачити* [Must see Kryvorivnia], in: «Верховинські вісті», 2003, 29 серпня, с. 6.

¹⁵ Д. Ватаманюк, *Грушевського шановує Гуцульщина* [Huzulshchyna in honour of Hrushevsky], in: «Верховинські вісті», 1991, 1 жовтня, с. 1.

¹⁶ *Верховинщина* [Verkhovynshhyna], Чернівці, Колір-друк, с. 14.

¹⁷ *Писанкове Прикарпаття* [Pysanka of Precarpathian region], Б. м., б. р., с. 19–21.

¹⁸ Л. Кречковський, *Унікальне зібрання народного мистецтва* [A unique collection of folk art], in: «Музеї України», 2006, № 3 (15), с. 6–11; *Національний музей народно-го мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського* [The National museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky], передмова Ярослава Ткачук; редактор-упорядник Богдан Ткачук, Коломия, 2011, 60 с.

¹⁹ Я. Ткачук, *Коломійський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського* [The Museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky in Kolomyia], in: «Мистецький Олімп України, автор-упор. В. Болгов; Українська Академія геральдики, товарного знаку та логотипу», Київ, 2006, с. 296–298.

²⁰ *Скарби Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського* [Treasures of the National museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky], Львів, «Манускрипт-Львів», 2015, с. 11–24; Я. Ткачук, *Скарбниця Гуцульщини та Покуття* [A treasure trove of Hutsulshchyna and Pokuttia], in: «Гражда. Історико-краєзнавчо-туристичний часопис», 2006, ч. 14, с. 8–10.

²¹ Я. Ткачук, *Коломійський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського* [The National museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky in Kolomyia], с. 296–298.

²² І. Федів, *Музей – відкритий простір: Кроки назустріч* [The Museum – open space: steps towards], in: «Музейний простір», 2013, № 4 (10), с. 20–22.

²³ М. Двилюк, Я. Малишева, Г. П'ятничук, *Коломійський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського* [The National museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky in Kolomyia], in: Архівні установи України: довідник. У 2-х тт., т. 2: Наукові установи, музеї, бібліотеки; упоряд.: С. Артамонова, А. Майстренко, Л. Одинока, Р. Романовський, Київ, 2010, с. 340–342.

²⁴ *Путівник природного туризму. Східні Карпати*, с. 43.

²⁵ *Музей писанкового розпису. Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського (фотоальбом)* [Museum of pisankaj painting. The National museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky (photo album)], Коломия, Новий Світ, 2013, 36 с.; М. Дубук, *Єдиний у світі музей писанки – у Коломиї* [The world's only museum of pysanka in Kolomyia], in: «Вісник+К», 2010, 1 квітня, с. 1, 11.

²⁶ *Коломийщина в культурній спадщині* [The Kolomyjshchyna in cultural heritage], Тернопіль, Наш світ, 2012, с. 12-13.

²⁷ *Гори Гуцульщини. Путівник, який об'єднає*, с. 222.

²⁸ *Яремче – смарагдове диво Карпат. Туристичний путівник* [Yaremche – emerald wonder of the Carpathians. Travel guide], б. м., «Центр туристичної інформації», б. р., с. 14; П. Паламарчук, *Музей етнографії та екології Карпатського краю* [Museum of ethnography and the ecology of the Carpathians], in: Архівні установи України: довідник. У 2-х тт., т. 2 : Наукові установи, музеї, бібліотеки; упоряд.: С. Артамонова, А. Майстренко, Л. Одинока, Р. Романовський, Київ, 2010, с. 342-343.

²⁹ Л. Люк, *Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини* [The Museum of folk art and life of Hutsulshchyna, town Kosiv], in: Архівні установи України: довідник. У 2-х тт., т. 2 : Наукові установи, музеї, бібліотеки; упоряд.: С. Артамонова, А. Майстренко, Л. Одинока, Р. Романовський, Київ, 2010, с. 343-344.

³⁰ *Музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини м. Косів* [The Museum of folk art and life of Hutsulshchyna, town Kosiv], режим доступу <http://www.museum.if.ua/museums/c12/110.html>

³¹ *Писанкове Прикарпаття*, с. 19-20.

³² *Верховинщина*, с. 7; М. Martyniak *О Romanie Kumlyku – huculskim muzyku...*, s. 158-163; *Roman Kumlyk (1948–2014)* [Roman Kumlyk (1948–2014)], in: «Plaj. Almanach Karpacki. Półrocznik Towarzystwa Karpackiego», 2014, Jesień, t. 47, s. 5-7.

³³ *Івано-Франківська область. Туристичний довідник*, с. 24.

³⁴ ПАУКНР ІФОДА, ф. 2, оп. 1, *спр. 10 Статистичні звіти про діяльність музеїв Івано-Франківської області за 2011 р.* [Statistical reports on the museum activity in Ivano-Frankivsk region in 2011], арк. 35-36.

³⁵ ПАУКНР ІФОДА, ф. 2, оп. 1, *спр. 11 Статистичні звіти про діяльність музеїв Івано-Франківської області за 2012 р.*, арк. 35-36.

Reference:

1. *Zakon Ukrainy «Pro muzeji ta muzejnu spravu»: za stanom na 28 lyst. 2009 r.* [Law Of Ukraine «On museums and museum activity»: November 28, 2009], in: «Verkhovna Rada Ukrainy. Oficijne vydannja», Kyjiv, Parlam. vyd-vo, 2010.
2. *Proekt «Muzejne kolo Prykarpattja». Zvit. Doslidzhennja problem i perspektyv rozvytku muzejev v Ivano-Frankivskij oblasti ta mozhlyvostej jikh uchasti v realizaciji proektu* [The project «Museums of the Precarpathian region». The report. Study of the problems and prospects of development of museums in Ivano-Frankivsk region and possibility of their participation in the implementation

of the project], proghrama MATRA KAP Posoljstva Korolivstva Niderlandiv v Ukraini; Reghionalnyj turystychno-informacijnyj centr, Ivano-Frankivsk, 2008, s. 3; *Osnovy muzejznavstva, marketynghu ta reklamno-informacijnoji dijajlnosti muzejev*. Posibnyk [Basics of museums, museum marketing and informational activity. Textbook], pid redakcijeju V. Velykochogho, N. Ghasjuk, Ivano-Frankivsk, Plaj, 2005, s. 14-17.

3. *Visnyk. Oficijne vydannja Ivano-Frankivskoji oblasnoji rady ta Ivano-Frankivskoji oblasnoji derzhavnoji administraciji* [Bulletin. The official publication of Ivano-Frankivsk regional council and Ivano-Frankivsk regional state administration], 2006, zhovtenj, № 3 (80), s. 39.
4. *Informacijna dovidka Upravlinnja kultury, nacionalnostej ta religiji Ivano-Frankivskoji oblasnoji derzhavnoji administraciji na 2015 r.* [Information provided by the department of culture, nationalities and religion of Ivano-Frankivsk regional state administration in 2015], rezhym dostupu <http://if-cultura.if.ua/>
5. *Informacijna dovidka Upravlinnja kultury, nacionalnostej ta religiji Ivano-Frankivskoji oblasnoji derzhavnoji administraciji na 2015 r.*, rezhym dostupu <http://if-cultura.if.ua/>
6. *Proekt «Muzejne kolo Prykarpattja». Zvit. Doslidzhennja problem i perspektyv rozvytku muzejev v Ivano-Frankivskij oblasti ta mozhlyvostej jikh uchasti v realizaciji proektu*, s. 3.
7. *Potochnyj arkhiv upravlinnja kultury, nacionalnostej ta religij Ivano-Frankivskoji oblasnoji derzhavnoji administraciji (PAUKNR IFODA), f. 2. Muzejna sprava v Ivano-Frankivskij oblasti, op. 1, spr. 12 Informacija gholovnogho upravlinnja statystyky v Ivano-Frankivskij oblasti shhodo dijajlnosti muzejev Ivano-Frankivskoji oblasti u 1992–2014 rr.* [c. 12 Information of the main Department of statistics in Ivano-Frankivsk region on the museum activity in Ivano-Frankivsk region in 1992–2014], арк. 1-2.
8. PAUKNR IFODA, f. 2, op. 1, *спр. 12*, арк. 2.
9. PAUKNR IFODA, f. 2, op. 1, *спр. 11 Statystychni zvity pro dijajlnistj muzejev Ivano-Frankivskoji oblasti za 2012 r.* [Statistical reports on the museum activity in Ivano-Frankivsk region in 2012], арк. 6-7.
10. *Ivano-Frankivska oblastj. Turystychnyj dovidnyk* [Ivano-Frankivsk region. Tourist guide], б. м., б. р., s. 22-26.
11. *Putivnyk pryrodnogho turyzmu. Skhidni Karpaty* [Travel guide of natural tourism. The Eastern Carpathians], Karpatskyj nacionalnyj pryrodnyj park, Jaremche, 2014, s. 4.
12. Ja. Pop'juk, «Tini...» *ozhyvajutj u Zhab'jevsjkomu potoci* [«The shadows...» come to life in Zhabye stream], in: «Verkhovynskij visti», 2014, 12 veresnja, s. 1, 12.
13. *Ghory Ghuculshhyny. Putivnyk, jakyj ob'jednaje* [Mountains of Hutsulshchyna. The travel guide, which will unite], Krakiv, Centralnyj Oseredok Ghirskogho Turyzmu PTTK, 2006, s. 173; М. Martyniak, *О Romanje Kumlyku - ghuculskim muzyky* [About the gutsul musician Roman Kumlyk], in: «Plaj. Aljmanakh Karpatskyj. Polrochnik Tovarystva Karpatskykegho, 1999, Jesen t. 19, s. 158-163.
14. Gh. Lucjuk, *Kryvorivnju treba bachyty* [Must see Kryvorivnia], in: «Verkhovynskij visti», 2003, 29 serpnja, s. 6.

15. D. Vatamanjuk, *Ghrushevsjkogho vshanovuje Ghuculjshhyna* [Huzulshchyna in honour of Hrushevsky], in: «Verkhovynsjki visti», 1991, 1 zhovtnja, s. 1.
16. *Verkhovynshhyna* [Verkhovynshhyna], Chernivci, Kolir-druk, s. 14.
17. *Pysankove Prykarpattja* [Pysanka of Precarpathian region], b. m., b. r., s. 19-21.
18. L. Krechkovsjkyj, *Unikaljne zibrannja narodnogho mystectva* [A unique collection of folk art], in: «Muzeji Ukrainy», 2006, # 3 (15), s. 6-11; *Nacionalnyj muzej narodnogho mystectva Ghuculjshhyny ta Pokuttja im. J. Kobrynsjkogho* [The National museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky], *peredmova Jaroslavy Tkachuk; redaktor-uporjadnyk Boghdan Tkachuk, Kolomyja, 2011, 60 s.*
19. Ja. Tkachuk, *Kolomyjskij muzej narodnogho mystectva Ghuculjshhyny ta Pokuttja im. J. Kobrynsjkogho* [The Museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky in Kolomyia], in: «Mystecyj Olimp Ukrainy, avtor-upor. V. Bolghov; Ukrainijska Akademiya gheraljdjdy, tovarnogho znaku ta lohotypu», Kyjiv, 2006, s. 296-298.
20. *Skarby Nacionalnogho muzeju narodnogho mystectva Ghuculjshhyny ta Pokuttja imeni J. Kobrynsjkogho* [Treasures of the National museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky], Lviv, «Manuskrypt-Ljviv», 2015, s. 11-24; Ja. Tkachuk, *Skarbnyca Gučulščyni ta Pokuttja* [A treasure trove of Hutsulshchyna and Pokuttia], in: «Ghrazhda. Istoryko-krajeznavcho-turystychnyj chasopys», 2006, ch. 14, s. 8-10.
21. Ja. Tkachuk, *Kolomyjskij muzej narodnogho mystectva Ghuculjshhyny ta Pokuttja im. J. Kobrynsjkogho* [The National museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky in Kolomyia], s. 296-298.
22. I. Fediv, *Muzej – vidkrytyj prostir: Kroky nazustrich* [The Museum – open space: steps towards], in: «Muzejnyj prostir», 2013, # 4 (10), s. 20-22.
23. M. Dvyljuk, Ja. Malysheva, Gh. P'jatnychuk, *Kolomyjskij muzej narodnogho mystectva Ghuculjshhyny ta Pokuttja im. J. Kobrynsjkogho* [The National museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky in Kolomyia], in: Arkhivni ustanovy Ukrainy: dovidnyk. U 2-kh tt., t. 2: Naukovi ustanovy, muzeji, biblioteki; uporjad.: S. Artamonova, A. Majstrenko, L. Odynoka, R. Romanovsjkyj, Kyjiv, 2010, s. 340-342.
24. *Putivnyk pryrodnogho turyzmu. Skhidni Karpaty*, s. 43.
25. *Muzej pysankovogho rozplysu. Nacionalnyj muzej narodnogho mystectva Ghuculjshhyny ta Pokuttja imeni J. Kobrynsjkogho (fotoaljbom)* [Museum of pisankaj painting. The National museum of folk art of Hutsulshchyna and Pokuttia named after J. Kobrynsky (photo album)], Kolomyja, Novyj Svit, 2013, 36 s.; M. Dubuk, *Jedynyj u sviti muzej pysanky – u Kolomyji* [The world's only museum of pysanka in Kolomyia], in: «Visnyk+K», 2010, 1 kvitnja, s. 1, 11.
26. *Kolomyjskhyna v kulturnij spadshhyni* [The Kolomyjskhyna in cultural heritage], Ternopil, Nash svit, 2012, s. 12-13.
27. *Ghory Ghuculjshhyny. Putivnyk, jakyj ob'jednaje*, s. 222.
28. *Jaremche – smaragdove dyvo Karpat. Turystychnyj putivnyk* [Yaremche – emerald wonder of the Carpathians. Travel guide], b. m., «Centr turystychnoji informaciji», b. r., s. 14; P. Palamarchuk, *Muzej etnoghrafiji ta ekologhiji Karpatsjkogho kraju* [Museum of ethnography and the ecology of the Carpathians], in: Arkhivni ustanovy Ukrainy: dovidnyk. U 2-kh tt., t. 2: Naukovi ustanovy, muzeji, biblioteki; uporjad.: S. Artamonova, A. Majstrenko, L. Odynoka, R. Romanovsjkyj, Kyjiv, 2010, s. 342-343.
29. L. Iljuk, *Kosivskij muzej narodnogho mystectva ta pobutu Ghuculjshhyny* [The Museum of folk art and life of Hutsulshchyna, town Kosiv], in: Arkhivni ustanovy Ukrainy: dovidnyk. U 2-kh tt., t. 2: Naukovi ustanovy, muzeji, biblioteki; uporjad.: S. Artamonova, A. Majstrenko, L. Odynoka, R. Romanovsjkyj, Kyjiv, 2010, s. 343-344.
30. *Muzej narodnogho mystectva ta pobutu Ghuculjshhyny m. Kosiv* [The Museum of folk art and life of Hutsulshchyna, town Kosiv], rezhym dostupu <http://www.museum.if.ua/museums/c12/110.html>
31. *Pysankove Prykarpattja*, s. 19-20.
32. *Verkhovynshhyna*, s. 7; M. Martyniak *O Romanie Kumlyku – huculskim muzyku...*, s. 158–163; *Roman Kumlyk (1948–2014)* [Roman Kumlyk (1948–2014)], in: «Plaj. Aljmanakh Karpatsjkij. Polrochnik Tovarystva Karpatsjkegho», 2014, Jesien, t. 47, s. 5-7.
33. *Ivano-Frankivjska oblast. Turystychnyj dovidnyk*, s. 24.
34. PAUKNR IFODA, f. 2, op. 1, spr. 10 *Statystychni zvity pro dijalnistj muzejiv Ivano-Frankivskoj oblasti za 2011 r.* [Statistical reports on the museum activity in Ivano-Frankivsk region in 2011], арк. 35-36.
35. PAUKNR IFODA, f. 2, op. 1, spr. 11 *Statystychni zvity pro dijalnistj muzejiv Ivano-Frankivskoj oblasti za 2012 r.*, арк. 35-36.

УДК37+001:069 (477.86)

© Ігор ДАНИЛЮК
(Івано-Франківськ)

НАВЧАЛЬНІ МУЗЕЇ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Стаття розкриває основні аспекти розвитку навчальних музеїв на території Івано-Франківської області. Характеризує специфіку формування фондів та надходження експонатів у музеї такого типу. Аналізує необхідність поширення і створення таких музейних закладів, які мають не лише громадське значення, але й навчальне для учнів та студентів.

Ключові слова: музеї, Івано-Франківська область, навчальні, краєзнавчі, музей-кімнати, Прикарпаття, експонати, фонди.